

ZENTSUKO DATU SOZIOLINGUISTIKOAK

Usurbil

2021eko zentsuari dagozkion datu soziolinguistikoak argitaratu ditu Eustat estatistika-erakundeak. Erkidegoko datuak ez ezik, udalerrikakoak ere ematen ditu zentsuak. Txosten honetan jaso dira udalerriko emaitza nagusiak, eta aurreko aldietako zentsuetakoak ere bai, konparatu ahal izateko.

Datu horien lanketa sakonagoa prestatzen ari da UEMA, udalerrri euskaldunen eta arnaguneen egoera zein den jakiteko: datu soziolinguistikoaren eboluzioa aztertuko da eremuz eremu, eta beste aldagai estatistiko batzuekin gurutzatuko da, joera horien nondik norakoak interpretatze aldera.

Estatistika ofizial bateko emaitzak dira honako hauek. Inkesta bidez eta zentsuko datuak erabiliz kalkulatzen dira. Horrelako estatistika guztiek bezala, honek ere badu akats-tarte bat. Hortaz, udalerriko datuak orientagarritzat hartu behar dira, joerak ikusteko, ez emaitza zehatz eta itxi gisa.

EUSKARAREN EZAGUTZA

Lehen aldagai honek zera aztertzen du: udalerrian dauden biztanleek ba ote daukaten gaitasunik euskaraz hitz egiteko edo euskara ulertzeko. Hiru tipologia dira: euskaldunak, euskaraz ulertzeko eta hitz egiteko gai direnak; ia euskaldunak, euskara ulertzeko bai baina hitz egiteko gaitasunik ez daukatenak; eta erdaldunak, euskara ulertzeko ere gai ez direnak. Hona hemen udalerriko datuak:

	Biztanleak	Euskaldunak		Ia euskaldunak		Erdaldunak	
		Kopurua	%	Kopurua	%	Kopurua	%
1981	5677	3341	58,9	1085	19,1	1251	22,0
1991	5251	3468	66,0	742	14,1	1041	19,8
2001	5112	3697	72,3	718	14,0	697	13,6
2011	5859	4086	69,7	986	16,8	787	13,4
2021	6061	4414	72,8	792	13,1	855	14,1

Euskararen ezagutzak gora egin du 40 urtean, 1981etik 2021era, 14,0 puntu; azken hamar urteei dagokienez, ezagutzak 3,1 puntu egin du gora. Erdaldunen ehunekoa jaitsi egin da 40 urtean, -7,9 puntu, eta azken hamar urteetan, 0,7 puntu handitu da. Ezagutzarekin lotuta kalkulatzen da udalerriko euskaldunen indizea (euskaldunak + ia euskaldunen erdiak); indize hori hartzen da kontuan UEMAn egoteko, eta % 70etik gorakoa izan behar du. Hau da udalerriko indizea: % 79,4.

LEHEN HIZKUNTZA

Hiztunak umetan zein hizkuntza jaso zuen etxean, hori da lehen hizkuntza (ama-hizkuntza ere esaten zaio). Transmisioarekin lotutako aldagaia da, beraz. Lehen hizkuntzak lotura izan ohi du gaitasunarekin eta erabilerarekin. Tipologia hauek daude: lehen hizkuntza euskara dutenak; euskara eta gaztelania, biak dituztenak; gaztelania dutenak; eta lehen hizkuntza beste bat dutenak.

	Biztanleak	Euskara		Biak		Gaztelania		Beste bat	
		Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%
1991	5333	3205	60,1	202	3,8	1899	35,6	27	0,5
2001	5257	3220	61,3	218	4,1	1764	33,6	55	1,0
2011	6107	3305	54,1	433	7,1	2256	36,9	113	1,9
2021	6146	3178	51,7	538	8,8	2244	36,5	186	3,0

Lehen hizkuntza euskara dutenen ehunekoa jaitsi egin da 30 urtean, -8,4 puntu, eta euskara gaztelaniarekin batera ikasi dutenen ehunekoa, gora, 5,0 puntu. 1991ko zentsutik aurrera bildu da lehen hizkuntzaren aldagaia, eta hortik egin daitezke alderaketak. Lehen hizkuntza gisa euskara ez dutenei dagokienez, honako hau izan da bilakaera: gaztelania jaso dutenen ehunekoa hazi egin da 0,9 puntu, eta lehen hizkuntza gisara beste bat daukatenen ehunekoa, berriz, 2,5 puntu igo da.

ETXEKO ERABILERA

Datu honek adierazten du udalerriko etxeetan zein hizkuntzatan aritzen diren. Erabilera aitortua da, beraz, eta ezin da zuzenean konparatu kaleko erabilerarekin —beste era batera neurtzen da—. Etxeko erabileran ere lau tipologia ageri dira: hizkuntza nagusia euskara dutenak; euskaraz eta gaztelaniaz aritzen direnak; gaztelania nagusi dutenak; eta beste hizkuntza batean aritzen direnak.

	Biztanleak	Euskara		Biak		Gaztelania		Beste bat	
		Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%
1991	5333	2758	51,7	671	12,6	1875	35,2	29	0,5
2001	5257	2868	54,6	595	11,3	1779	33,8	15	0,3
2011	6107	2589	42,4	789	12,9	2646	43,3	83	1,4
2021	6146	2392	38,9	1279	20,8	2338	38,0	137	2,2

Etxeko erabilerari dagokionez, 30 urteko bilakaera azter daiteke, 1991ko zentsutik aurrera jaso baitira horri buruzko datuak. Euskararen erabilerari dagokionez, hau da joera: 30 urtean jaitsi egin da, -12,8 puntu. Euskara eta gaztelania erabiltzen dituztenen ehunekoak gora egin du, 8,2 puntu. Bi tipologia horietatik euskararen erabilera-indizea kalkulaturik, hau da emaitza 2021ean: %49,3. Etxean euskaraz aritzen ez direnei dagokienez, gaztelaniaren erabilerak 2,9 puntu egin du gora udalerriko etxeetan; azkenik, beste hizkuntza batzuetako jarduna igo egin da, 1,7 puntu.